

رولف دوبلی

هنر شفاف اندیشیدن

ترجمه‌ی

عادل فردوسی پور

بهزاد توکلی

علی شهروز

www.ketab.ir

نشر چشمه

سرشناسه: دوبلی، رولف، - ۱۹۶۶ م.

Dobelli, Rolf

عنوان و نام پدیدآور: هنر شفاف اندیشیدن / رولف دوبلی؛ ترجمه‌ی عادل فردوسی‌پور، علی

شهرزاد ستوده، بهزاد توکلی نیشابوری

مشخصات نشر: تهران: نشر چشمه، ۱۳۹۴

مشخصات فیزیکی: ۳۲۵ ص

شابک: 978-600-229-522-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتب حاضر با عنوان The art of thinking clearly؛ متن انگلیسی به فارسی ترجمه شده است.

یادداشت: عنوان اصلی: Kunst des klaren Denkens

یادداشت: چاپ اول: ۱۳۹۴ (فیا)

یادداشت: چاپ دوم

موضوع: استدلال (روان‌شناسی)

موضوع: اشتباهات - جنبه‌های روان‌شناسی

موضوع: تصمیم‌گیری

موضوع: شناخت (روان‌شناسی)

شناسه‌ی افزوده: فردوسی‌پور، عادل، - ۱۳۵۳، مترجم

شناسه‌ی افزوده: شهرزاد ستوده، علی، - ۱۳۷۲، مترجم

شناسه‌ی افزوده: توکلی نیشابوری، بهزاد، - ۱۳۶۹، مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۹۱ ۸۶ / ۴۴۲ BF

رده‌بندی دیویی: ۱۵۳ / ۴۲

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۳۷۹۴۵۰۷

رده‌بندی نشر چشمه: علوم انسانی

هنر شفاف اندیشیدن

رولف دوبلی

ترجمه‌ی عادل فردوسی‌پور، بهزاد نوکلی نیشابوری، علی شهرزاد ستوده

مدیر هنری: فواد فراهانی

لیتوگرافی: هماگرافیک

چاپ: پیمان

تیراژ: ۲۵۰۰ نسخه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۴، تهران

چاپ صد و سیزدهم رقمی (چاپ صد و سی و دوم کتاب): بهار ۱۴۰۱، تهران

ناظر فنی چاپ: یوسف امریکیان

حق چاپ و انتشار محفوظ و مخصوص نشر چشمه است.

هرگونه اقتباس و استفاده از این اثر، مشروط به دریافت اجازه‌ی کتبی ناشر است.

شابک: ۴-۵۲۲-۲۲۹-۶۰۰-۹۷۸

دفتر مرکزی نشر چشمه: تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲. تلفن: ۸۸۳۳۳۶۰۰ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کریم خان: تهران، خیابان کریم خان زند، نیش میرزاخان شیرازی، شماره‌ی ۱۰۷. تلفن: ۸۸۹۰۷۷۶۶ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کورش: تهران، بزرگراه ستاری شمال، نیش خیابان پیامبر مرکزی، مجتمع تجاری کورش، طبقه‌ی پنجم، واحد ۴. تلفن: ۴۴۹۷۱۹۸۹ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی مهر آرن: تهران، شهرک قدس (غرب)، بلوار فرحزادی، نرسیده به بزرگراه نیاش، خیابان حافظی، نیش خیابان فخر معلم، مجتمع تجاری آرن، طبقه‌ی ۲. تلفن: ۷۵۹۳۵۴۵۵ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کارگر: تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲. تلفن: ۸۸۳۳۳۵۸۳ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی جباران: جماران، مجتمع تجاری جیم‌ستر، طبقه‌ی دوم، پلاک ۱۱. تلفن: ۲۶۴۵۰۸۷۲ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی بابل: بابل، خیابان شریعتی، روبه‌روی شیرینی‌سرای بابل. تلفن: ۳۲۳۳۴۵۷۱ (۰۱۱) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دلشدگان: مشهد، بلوار وکیل آباد، بین وکیل آباد هجده و بیست (بین هفت‌تیر و هنرستان)، پلاک ۳۸۶. تلفن: ۳۸۶۷۸۵۸۷ (۰۵۱) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی رشت: رشت، خیابان معلم، میدان سرگل، ابتدای کوچه‌ی هفدهم. تلفن: ۲۱۴۹۸۴۸۹ (۰۹۰) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی البرز: کرج، عظیمیه، بلوار شریعتی، مرکز تجاری فرهنگی مهرادمال، طبقه‌ی پنجم. تلفن: ۳۵۷۷۷۵۰۱ (۰۲۶)

www.cheshmeh.ir

cheshmehpublication

cheshmehpublication

پخش کتاب چشمه: تلفن: ۷۷۷۸۸۵۰۲

فهرست

۱۱.....	مقدمه بر ترجمه‌ی فارسی.....
۱۳.....	مقدمه.....
۱۷.....	۱. چرا باید به قبرستان‌ها سری بزنیم؟.....
۲۰.....	۲. آیا دانشگاه‌ها را در شمار آلودگی‌ها می‌دهند؟.....
۲۳.....	۳. چرا ابرها را به شکل‌های مختلف می‌بینیم؟.....
۲۶.....	۴. اگر پنجاه میلیون نفر چیز احمقانه‌ای بگویند، آن چیز کماکان احمقانه است.....
۲۹.....	۵. چرا باید گذشته را فراموش کنیم؟.....
۳۲.....	۶. نوشیدنی مجانی را قبول نکن.....
۳۵.....	۷. مراقب «موارد استثنا» باش.....
۳۸.....	۸. جگر گوشه‌های خودت را بکش.....
۴۱.....	۹. تسلیم مرجعیت نشو.....
۴۴.....	۱۰. دوستان سوپر مدل خود را در خانه رها کن.....
۴۷.....	۱۱. چرا یک نقشی غلط را به نبودن نقشی ترجیح می‌دهیم؟.....
۵۰.....	۱۲. چرا «نابردن‌ج گنج میسر نمی‌شود» باید گوش‌های شما را تیز کند؟.....
۵۳.....	۱۳. حتا داستان‌های واقعی هم افسانه‌اند.....
۵۶.....	۱۴. چرا باید دفترچه‌ی خاطرات داشت؟.....
۵۹.....	۱۵. چرا مرتب دانش و توانایی‌هایت را دست‌بالا می‌گیری؟.....
۶۲.....	۱۶. گویندگان خبر را جدی بگیر.....
۶۵.....	۱۷. کمتر از آن چیزی که تصور می‌کنی در اختیار توست.....

۱۸. هیچ وقت به وکیل خود حقوق ساعتی ندهید..... ۶۸
۱۹. تأثیر شک بر انگیز پزشکان، مشاوران و روان پزشکان..... ۷۱
۲۰. هرگز تصمیمی را بر اساس نتیجه اش قضاوت نکن..... ۷۴
۲۱. کمتر بیشتر است..... ۷۷
۲۲. توبه من علاقه داری، واقعاً به من علاقه داری..... ۸۰
۲۳. به هیچ چیز بیش از حد وابسته نباش..... ۸۳
۲۴. اجتناب ناپذیر بودن اتفاقات نامحتمل..... ۸۶
۲۵. فاجعه‌ی دنباله‌روی..... ۸۹
۲۶. چرا فوراً سراغ ریسک‌های میلیاردی می‌روی؟..... ۹۲
۲۷. چرا آخرین شیرینی جعبه دهان تو را آب می‌اندازد؟..... ۹۵
۲۸. وقتی صدای شُم چهارپایان را می‌شنوی، منتظر گورخر نباش..... ۹۸
۲۹. چرا «نیروی متعادل‌کننده‌ی جهان» مزخرف است؟..... ۱۰۱
۳۰. چرا گرد و غبار می‌شود سر ما گنج برود؟..... ۱۰۴
۳۱. چه طور مردم را از چند میلیون پول شان خلاص کنیم؟..... ۱۰۷
۳۲. چرا بدبختی بزرگ‌تر از خوشبختی به نظر می‌رسد؟..... ۱۱۰
۳۳. چرا تیم‌ها تبیل‌اند؟..... ۱۱۳
۳۴. گنج شدن با یک برگ کاغذ..... ۱۱۶
۳۵. اشتیاق خود را مهار کن..... ۱۱۹
۳۶. هیچ وقت از یک نویسنده نپرس رمانش شرح حال خودش است یا نه..... ۱۲۲
۳۷. چرا نباید به لک‌لک اعتقاد داشته باشی؟..... ۱۲۵
۳۸. هر کسی در اوج، زیبا به نظر می‌رسد..... ۱۲۸
۳۹. تبریک! برنده‌ی رولت روسی شدی..... ۱۳۱
۴۰. پیشگویان قلابی..... ۱۳۴
۴۱. فریب موارد خاص..... ۱۳۷
۴۲. مهم نیست چه می‌گویی، مهم این است که چگونه می‌گویی..... ۱۴۰
۴۳. چرا تماشا کردن و صبر کردن شکنجه است؟..... ۱۴۳
۴۴. چرا تو یا راه حل هستی یا خود مشکل؟..... ۱۴۶
۴۵. تقصیر من نبود..... ۱۴۹
۴۶. مراقب باش چه آرزویی می‌کنی..... ۱۵۲
۴۷. از موجودیت خودت شگفت‌زده نشو..... ۱۵۵

۴۸.	چرا تجربه می تواند قضاوت ما را نابود کند؟	۱۵۸
۴۹.	وقتی همه چیز خیلی خوب شروع شده باشد، نگران باش	۱۶۱
۵۰.	دروغ های کرچک شیرین	۱۶۴
۵۱.	طوری زندگی کن انگار فقط یک روز دیگر زنده ای؛ اما فقط روزهای آخر هفته	۱۶۷
۵۲.	هر استدلال ناقص	۱۷۰
۵۳.	بهتر تصمیم بگیر - کمتر تصمیم بگیر	۱۷۳
۵۴.	حاضریه زاکت هیتلر را بپوشید؟	۱۷۶
۵۵.	چرا چیزی به نام «جنگ متوسط» وجود ندارد؟	۱۷۹
۵۶.	چگونه پاداش ها انگیزه را نابود می کنند؟	۱۸۲
۵۷.	اگر چیزی برای گفتن نداری، چیزی نگو	۱۸۵
۵۸.	چگونه میانگین ضریب هوشی دو ایالت را افزایش بدهیم؟	۱۸۸
۵۹.	اگر دشمن داری، به او اطلاعات بده	۱۹۱
۶۰.	چه درد خوبی	۱۹۴
۶۱.	چرا چیزهای کرچک بزرگ جلوه می کنند؟	۱۹۷
۶۲.	با احتیاط حمل شود	۲۰۰
۶۳.	سرعت گیر در مقابل شعاست	۲۰۳
۶۴.	چه طور یک شارلاتان را رسوا کنیم؟	۲۰۶
۶۵.	کار داوطلبانه برای پرنده هاست	۲۰۹
۶۶.	چرا تو برده ای احساسات خود هستی؟	۲۱۲
۶۷.	برای خودت بدعت گذار باش	۲۱۵
۶۸.	چرا باید کشتی های خود را آتش بزنید؟	۲۱۸
۶۹.	بی خیال جدیدترین ها شو	۲۲۱
۷۰.	چرا تبلیغات اثرگذارند؟	۲۲۴
۷۱.	چرا در انتخاب های مان بیش از دو گزینه داریم؟	۲۲۷
۷۲.	چرا تازه نفس ها را هدف قرار می دهیم؟	۲۳۰
۷۳.	چرا دریافت های اولیه فریبده اند؟	۲۳۳
۷۴.	چرا هیچ غذایی غذای خانگی نمی شود؟	۲۳۶
۷۵.	چه طور از اتفاق های غیرمحمّل سود ببریم؟	۲۳۹
۷۶.	دانش، غیرقابل انتقال است	۲۴۲
۷۷.	افسانه ای هم فکر بودن	۲۴۵

مقدمه بر ترجمه‌ی فارسی

تصور کنید در زمین فوتبال هیچ خطایی اتفاق نمی‌افتاد. آن وقت واژه‌ای به نام پناستی، اخطار و اخراج هم معنا نداشت. اشک‌ها و لبخندها محو می‌شدند و زیبایی فوتبال هم رنگ می‌باخت. آدم‌ها شبیه ربات‌های برنامه‌ریزی شده‌ای بودند که وظیفه‌شان بردن بدون کوچک‌ترین اشتباه بود.

حالا تصور کنید در این جهان پهناور که هزاران زمین فوتبال را در خود جای داده، قرار می‌شد هیچ انسانی دچار خطا و اشتباه نشود؛ آیا جهان بهتری داشتیم؟ جنگ‌افروزی‌ها به پایان می‌رسید؟ جرم و جنایت از صحنه‌ی روزگار محو می‌شد؟ انسان‌ها با همدیگر روابط بهتری برقرار می‌کردند؟ پاسخ به این پرسش‌ها و پیش‌بینی جهانی که هرگز تجربه‌اش نکرده‌ایم، کار دشواری است. اما قابل‌پیش‌بینی آن است که هر چه بیشتر خطاهای خود را بشناسیم، رویکرد بهتری به زندگی خواهیم داشت. از آن‌جا که خطاهای بشری در طول حیاتش از الگوهای مشابهی پیروی می‌کنند، امکان شناختن آن‌ها نیز امری ممکن است. رولف دوبلی در این کتاب می‌کوشد براساس مطالعات، تحقیقات و تجربیات شخصی‌اش عمده‌ی این خطاها را شناسایی، بازخوانی و معرفی کند. همان‌گونه که خود در مقدمه‌ی کتابش ذکر می‌کند، فهرست خطاهایش کامل نیست و موارد دیگری را نیز می‌توان به آن افزود. او براساس مشاهدات علمی، نتایج آماری، استدلال‌ها و استنتاج‌های منطقی (در حوزه‌ی علوم اجتماعی)، با ذکر مثال‌ها و نمونه‌های ملموس، جهانی‌بینی خود را درباره‌ی خطاهای شناختی مطرح می‌کند. به تأیید نویسنده، این کتاب کلید یافتن

شادمانی و مسیرهای منتهی به خوشبختی و موفقیت نیست، تلقی و برداشت من این است که محتوای آن بیانگر نگرشی متفاوت به عملکرد انسانی ماست؛ یک شوک خلاقانه به ذهن در جهت زدودن انباشت‌های زایدش، شناسایی پیش‌فرض‌های ساختگی، اشتباهات متداول و موقعیت‌های کاذبی که به واسطه‌ی خطاهای ذهنی دچارش می‌شویم. کاوشی است در شناخت واضح‌تر خطاهای انسانی که در زندگی، کارکردهای متفاوت و بعضاً متضادی دارد. برخی از آن‌ها انسان را از خطر نابودی نجات می‌بخشد و برخی دیگر مانع از خردورزی و شفاف‌اندیشی‌اش می‌شود. درک فرایند اندیشیدن و دام‌هایی که ذهن بر سر راهش قرار می‌دهد، کار ساده‌ای نیست و بی‌سبب نیست رولف دوبلی کتابش را هنر شفاف اندیشیدن نام نهاده است.

لازم می‌دانم از سهراب آگاه، دوست ارزشمندم، که بار دیگر مرا به ترجمه‌ی یک کتاب ترغیب کرده، سپاس‌گزاری کنم.

از دوستان عزیزم، بهزاد توکلی و علی شهروز، دو نسخه از شریفستان (!) صمیمانه قدردانی می‌کنم که بی‌تردید، حضور و همراهی‌شان سبب شد در این مجال کوتاه ترجمه‌ی کتاب هنر شفاف اندیشیدن میسر شود.

و سپاس آخر از همی کسانی که به دنبال یافتن اندیشه‌ی شفاف، دل در گرو ساختن جهانی بهتر دارند.